

Stichting Mikwe Zaltbommel
Minnebroederstraat 2
5301 AZ Zaltbommel
www.mikwe.org

Secretariaat / postadres
Kloosterwiel 55
5301 WH Zaltbommel
e: avos@filtnet.nl

Penningmeester
Schoolstraat 13
5301 NV Zaltbommel

Bankrelatie
Rabobank Bommelerwaard,
rek. nr. 1452.96.946

Stichting Mikwe Zaltbommel
een Joodse erfenis
מיקוה

Opening nieuw seizoen 2014

Een gloednieuw seizoen van het Mikwe gaat weer van start en er staat dit voorjaar weer een betekenisvolle gebeurtenis op de agenda.

Zo zullen op 10 april a.s. negen Stolpersteine in Rossum gelegd worden ter nagedachtenis aan de omgebrachte Joodse burgers.

Vanaf 4 mei opent het Mikwe op zondagmiddag van 14.00-17.00 uur weer haar deuren. U bent van harte welkom!

Uitnodiging: legging Stolpersteine in Rossum

Hiermede nodigen wij u van harte uit om bij de legging van de negen Stolpersteine in Rossum aanwezig te zijn.

Programma 10 april 2014

Plaatsing negen Stolpersteine in Rossum

- 12.30 uur Inloop, Dorpshuis De Parel, Kerkstraat 7, AA Rossum
- 13.00 uur Welkomstwoord bestuur Mikwe (Hen Meesterman)
- 13.05 uur Voorlezen van een gedicht, leerling school De Bogerd.
- 13.15 uur Toespraak Burgemeester gemeente Maasdriel, dhr. G.E.W. Prick
- 13.20 uur Toespraak mevr. Sia Mozes (oud-voorzitter Stichting Mikwe)
- 13.25 uur Voorlezen van een gedicht, leerling school De Bogerd.
- 13.35 uur Toespraak dhr. Louis Stranders (broer omgebrachte Greetje Stranders)
- 13.40 uur Gebed ds. C.A. Davidse
- 13.45 uur Voorlezen van een gedicht, leerling school De Bogerd
- 14.00 uur Vertrek naar de Koningstraat en Maasdijk, voor het leggen van de Stolpersteine
- 15.00 uur Beëindiging legging Stolpersteine
- 15.15 uur Terugkeer naar De Parel
- 16.00 uur Beëindiging van de samenkomst.

Onze financiële thermometer heeft nog niet de juiste temperatuur bereikt. Uw donatie om onze thermometer op de juiste temperatuur te brengen,

is zeer welkom! (Een Stolperstein kost € 125,-). Bij voorbaat onze hartelijke dank voor uw bijdrage. Deze kunt u overmaken naar rekeningnummer 1452.96.946 t.n.v Stichting Mikwe Zaltbommel. U kunt uw bijdrage ook deponeren in onze miniatuur synagoge in De Parel.

Wilt u ons s.v.p. laten weten of wij op uw komst mogen rekenen. Met vriendelijke groet,

Namens Bestuur Stichting Mikwe - Zaltbommel
Hen Meesterman, E-mail: hen@meesterman.nl

Tel. 0418-518098 — 06-54978857

Aart Vos, E-mail: avos@filtnet.nl

Tel. 0418-515278 — 06-41607351

ROSSUM

Louis Stranders (Rotterdam/Charlois 9 november 1879 - Sobibor 14 mei 1943) Louis Stranders was de zoon van Simon Stranders en Sophia Morisco. Hij huwde Margaretha Hendrix in 1904.

Margaretha Stranders-Hendrix (Zaltbommel 26 maart 1877 - Sobibor 14 mei 1943) Margaretha Hendrix was de dochter van Isaäk Eduard Hendrix en Mijntje Marcus. Ze huwde Louis Stranders in 1904. Louis Stranders en Margaretha Hendrix kregen vier kinderen. Twee van hen overleefden de oorlog. De andere twee kinderen waren Wilhelmina en Flora.

Margaretha Carla Stranders (Rossum 10 juni 1938 - Sobibor 21 mei 1943) Koningstraat B96, Rossum. Margaretha Carla ('Greetje') Stranders werd samen met haar grootouders van vaderszijde (Louis Stranders en Margaretha Stranders-Hendrix) gedeporteerd. Haar ouders overleefden in de onderduik.

Abraham David van Gelder (Leerdam 10 november 1901 - Sobibor 9 juli 1943) Maasdijk 2, Rossum. Landbouwer. Abraham David van Gelder was een zoon van Eleazar van Gelder en Marianna Davids.

Hester van Gelder-Mozes (Rossum 28 augustus 1906 - Sobibor 11 juni 1943) Hester Mozes was een dochter van Abraham Mozes en Josina van Leeuwen.

Josine Elise van Gelder (Leerdam 20 april 1930 - Sobibor 11 juni 1943) Van Josine Elise van Gelder zijn een aantal brieven bewaard gebleven die zij tussen september 1941 en april 1943 heeft geschreven aan een vriendinnetje. De laatste brieven

schreef zij vanuit kamp Vught.

Josina Elize van Gelder werd in juni 1943 met het zogenoemde kindertransport uit Vught via Westerbork op transport gesteld naar Sobibor.

Emile Abraham van Gelder (*Rossum 26 maart 1934 - Sobibor 11 juni 1943*) Emile Abraham van Gelder werd in juni 1943 met het zogenoemde kindertransport uit Vught via Westerbork op transport gesteld naar Sobibor

Silo Rozinus van Gelder (*Rossum 7 augustus 1937 - Sobibor 11 juni 1943*) Silo Rozinus van Gelder werd in juni 1943 met het zogenoemde kindertransport uit Vught via Westerbork op transport gesteld naar Sobibor.

Jacoba Mozes (*Rossum 11 mei 1872 - Sobibor 14 mei 1943*) Onderwijzeres in Hurwenen. Jacoba Mozes was een dochter van Eduard Mozes en Henriette Hendrix.

Nog steeds vermist: Ilse Rose (1926- ?)

Ilse werd op 14 januari 1926 in het Duitse Holzminen geboren. Met haar ouders verhuisde zij in 1928 naar Hannover, waar haar zusje Margot wordt geboren. In 1935 vertrok het gezin naar Bielefeld. Na de Reichskristallnacht in november 1938, waarbij synagogen in Duitsland in brand werden gestoken,

Voorste rij, tweede van links: Ilse Rose

winkels van joodse eigenaren werden geplunderd en joden werden gemolesteerd en vermoord, zwol de vluchtelingenstroom uit Duitsland aan. Veel ouders zochten, als zij zelf niet weg konden of wilden, onderdak voor hun kinderen. Enkele treinen met Joodse vluchtelingen liet de Nederlandse regering nog wel toe. Ilse kwam met een trein vol kinderen. Net als voor veel vluchtelingen

van vandaag was er geen rust voor haar. Ze belandde in een vluchtelingenkamp: Het Zeehuis in Bergen, Noord-Holland. Een jaar later ging ze op reis naar Huize Kraaybaak in Driebergen en vandaar, een half jaar later, vertrok zij naar Amsterdam. Ilse was 14 jaar oud toen zij enige tijd later werd opgenomen in het gezin van Arnold Hes in de Waterstraat te Zaltbommel.

In Nederland ontstonden vriendschappen. Alex Hes trok veel met haar op en Ilse werd opgenomen in de vriendenkring rond Esther van Vriesland in Gorinchem (zie: Esther. Een dagboek 1942, Utrecht, 1990). Toen kreeg zij van de Duitse bezetter het bevel naar haar ouders in Bielefeld terug te keren. Ilse vertrok, maar of zij in Bielefeld is aangekomen is niet bekend. Haar ouders en zusje Margot werden op 31 maart 1942 naar het "Oosten" gedeporteerd. Dat Oosten was het Ghetto van Warschau. Daar kwamen zij om. Volgens Bob van Dijk, die het boekje Staat van Oorlog — dat over de bezetting van Zaltbommel gaat — samenstelde, zou Ilse nog een briefje naar Zaltbommel gestuurd hebben met de mededeling dat zij 'op vakantie was naar Polen'.

Lijsten van slachtoffers, zoals die van Yad Vashem en het Gedenkbuch NS-Opfer Bielefeld vermelden de namen van haar ouders — Richard Rose en Helene Beverstein — en van haar zusje Margot. 'Ilse war zeitweilig in Holland' staat er. Maar Ilse moest weg. Er zijn lange lijsten met vermisten. De naam van Ilse Rose wordt nergens genoemd.

DVD Alex Hes

In augustus en september 2012 zijn in de binnenstad van Zaltbommel tal van Stolpersteine gelegd voor de in de WO II omgebrachte joodse burgers. Twee van deze stenen werden gelegd voor het restaurant Quo Ching, het voormalig Hotel Gottschalk. Voorafgaand aan de plaatsing vond een bijeenkomst in het restaurant plaats. Daar vertelde Alex Hes over zijn verblijf als onderduiker in Hotel Gottschalk en de gewelddadige overval door de Duitsers, waarbij de hoteleigenaar Henricus van der Laak en Mary Wolff werden doodgeschoten. Een aantal onderduikers werd gepakt en kwam in een concentratiekamp om. Alex Hes, zijn ouders, de heer en mevrouw Van Dijk en hun zoon Bob konden zich verborgen houden en vluchtten enkele dagen na de overval uit Zaltbommel. Zij overleefden de oorlog.

Het verhaal van Alex Hes is door VersteegVideo uit Rossum opgenomen en is nu beschikbaar op DVD. Ter introductie van het videofragment gaat Aart Vos kort in op de geschiedenis van de joodse gemeenschap in Zaltbommel.

De DVD is een herinnering uit het veelbewogen leven van Alex Hes. Hij overleed op 13 augustus 2013. Wanneer u het bedrag — € 12,50 — stort op rekeningnummer 1452.96.946. t.a.v Stichting Mikwe Zaltbommel met vermelding van uw adres, wordt u de DVD toegezonden.

de Digitale Nieuwsbrief

De Stichting Mikwe verzorgt sinds 1 januari 2014 ook een digitale nieuwsbrief die u per e-mail wordt verzonden. Dit werkt voor ons niet alleen maar kostenbesparend, maar heeft ook als groot voordeel dat wij u sneller op de hoogte kunnen brengen van de activiteiten rondom het Mikwe.

Als u de Nieuwsbrief in het vervolg digitaal wenst te ontvangen, stuurt u alstublieft een e-mail naar: mikwezaltbommel@live.nl.

Donaties

De Stichting Mikwe dankt alle donateurs voor alle financiële steun die het tot nu toe heeft mogen ontvangen. Vele projecten zijn hier mede door gerealiseerd.

Het Mikwe heeft deze steun nog steeds hard nodig. Met de donaties en vrijwillige bijdragen houden we het Mikwe niet alleen open, maar kunnen we ook verbeteringen aanbrengen en onze activiteiten uitbreiden. U kunt uw bijdrage op onze rekening van Rabobank Zaltbommel storten, nummer 1452.96.946. t.a.v Stichting Mikwe Zaltbommel. Alvast hartelijk dank voor uw steun!